

باغبان غدیر

عید غدیر ۱۴۴۷ ه.ق (۱۴۰۵ ه.ش)

ویژه مسابقه سایت mypanaah.ir

فهرست

- ۳..... بخش اول (اهمیت غدیر):
- ۳..... باغی در میان شنزارهای بی آب و علف
- ۴..... چند پرسش اساسی
- ۵..... بخش دوم (غدیر در قرآن):
- ۵..... سوالی مهم
- ۶..... آیه اول
- ۷..... آیه دوم
- ۹..... بخش سوم (غدیر در عصر ما):
- ۹..... اکنون تکلیف ما در اطاعت از پیامبر چیست؟
- ۱۰..... چه کار کنیم غدیری باشیم

بسم الله الرحمن الرحيم صلی الله علیک یا ولی العصر ادرکنا

بخش اول (اهمیت غدیر):

باغی در میان شنزارهای بی آب و علف

فرض کنیم که یک پیرمرد دلسوزی در وسط یک بیابان لم یزرع و بی آب و علف و زیر آفتاب سوزان و در حالی که هیچ گل و گیاهی آنجا نمی روید با حوصله و تدبیر آرام آرام شروع به حفر چاه و تامین آب کند و به تدریج یک باغ سرسبز و سرشار از میوه و گل و گیاه پرورش دهد. او این کار را با زحمات فراوان انجام می دهد و این فعالیت او حدود ۲۳ سال طول می کشد. این باغ ثمره عمر اوست که همگان از آن بهره‌مند می شوند.

پیرمرد در نزدیکی پایان عمرش قصد می کند که این باغ را به باغبانی دلسوز بسپارد اما خیلی ها طمع به این باغ دارند. عقل حکم می کند برای اینکه زحمات او از بین نرود حتما پیش از پایان حیاتش این باغ را به دست امانتداری مطمئن بسپارد. این باغ نباید دست هر کس و ناکسی بیافتد.

این باغ مثال زحمات ۲۳ ساله نبی مکرم اسلام حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله است. آن بیابان لم یزرع، هم دوران عرب جاهلی است که حتی به دختر خردسال هم رحم نمی کردند و او را زنده به گور می کردند. بت می پرستیدند و فحشا و فساد می کردند. گل های خوش عطر و بویی در این گلستان روییده اند که تمثیل اصحابی مثل سلمان و ابوذر و مقداد است. حالا که با این مثال اهمیت سرپرستی و هدایت و رهبری یک باغ برایمان روشن شد بهتره بررسی کنیم ببینیم که پیامبر آیا در سال های پایین عمر مبارکشان توصیه ای برای رهبری جامعه اسلامی انجام داده بودند.

در مطالعه ایام پایانی حیات پیامبر صلی الله علیه و آله به واقعه ای مهم برخورد می کنیم. قبل از پرداختن به این واقع مهم بهتره چند سوال از خودمان بپرسیم.

چند پرسش اساسی

- آیا می دانید با ارزش ترین عید ما مسلمان ها کدام عید است؟
- آیا می دانید کدام عید مسلمانان عید الله الاکبر نامیده شده است؟
- آیا می دانید کدام عید است که در آن دین تکمیل شده است و نعمت تمام گردیده است و خداوند به دین اسلام راضی گردیده است؟
- طبیعی است که پاسخ این سوالات عید غدیر خم یا همان عید ولایت باشد.
- آیا می دانید که در غدیر پیغمبر صلوات الله علیه و آله و سلم با چه ترتیباتی غدیر را برگزار کردند؟
- آیا می دانید که پیغمبر صلوات الله علیه و آله تعداد زیادی از مردمان را (به روایتی متجاوز از صد و ده هزار نفر) در صحرائی در کنار برکه ای به نام غدیر خم جمع آوری کردند؟
- آیا می دانید که پیغمبر این را به عنوان آخرین وصیت و سفارش خود پس از بیست و سه سال پیامبری به مردم اعلام کردند؟
- آیا می دانید معمولا افراد مهم ترین صحبت ها و فرمایش های خودشان را در ایام نزدیک مرگ به مردم اعلام می کنند؟
- آیا می دانید که وصیت هر چقدر که به مرگ نزدیک تر باشد مهم تر و حیاتی تر است؟
- آیا می دانید پیغمبر از طرف خداوند بر این امر مطلع گردیده بود که این حج آخرین حج پیامبر است به همین خاطر این حج به حَجَّه الوداع موسوم شد؟
- آیا می دانید این حج یک نام دیگری هم دارد به نام حَجَّه البلاغ، یعنی حجی که در آن یک پیغام مهم قرار است به مردم برسد؟

همه می دانیم با توجه به این شرایط و اطلاع از این که این پیامبر، پیغمبری نیست که کار بیخود بکند، پیغمبری است که از اشتباه و کار بیهوده پاک و معصوم است، بر اساس شهادت قرآن این پیغمبر بر اساس هوی و هوس حرفی نمی زند و کاری نمی کند. شایسته نیست این تعداد از مردم را به خاطر امری بیهوده یا کم ارزش حتی به زحمت بیاندازد و در صحرایی جمع کند و در نزدیکی های پایان عمرش این مراسم عظیم را تشکیل می دهد. حتما باید حرف مهمی برای گفتن داشته باشد. حتما باید حرف اساسی در آنجا گفته شود.

از طرفی روایات اشاره شده است که این عید در آسمان ها یوم عهد معهود و در زمین روز میثاق ماخوذ و جمع مشهود^۱ است معلوم می شود که عهد مهمی در آسمان ها و زمین در این روز از مردم گرفته شده است. یعنی حتی توسعه این عید به آسمان ها هم رسیده است. و اهل آسمان ها که احتمالا همان ملائکه مقرب خدا هم هستند در این عید موظف بودند که این پیغام را از پیامبر بگیرند.

وقتی این دو نکته را یعنی نحوه و زمان حساس برگزاری و دیگری غدیر خم اینکه این عید بالاترین عید است را کنار هم قرار می دهیم متوجه می شویم که با واقعه بسیار مهمی در غدیر خم طرف هستیم.

بخش دوم (غدیر در قرآن):

سوالی مهم

پس از درک اهمیت غدیر در آیین اسلام این سوال مطرح می شود که

- آیا در کتاب خدا و قرآن که معجزه بی نظیر پیامبر و نشانه قطعی رسالت و پیغمبری او است چیزی در مورد غدیر گفته شده است؟

در قرآن حداقل دو آیه وجود دارد که همه مسلمانان^۲ معتقد هستند که در مورد غدیر است به صورت خلاصه به این دو آیه نگاهی می کنیم

^۱ عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: هُوَ عِيدُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ، وَمَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا وَتَعِيدَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَ عَرَفَ حُرْمَتَهُ وَ اسْمَهُ فِي السَّمَاءِ يَوْمَ الْعَهْدِ الْمَعْهُودِ وَ فِي الْأَرْضِ يَوْمَ الْمِيثَاقِ الْمَأْخُودِ وَ الْجَمْعِ الْمَشْهُودِ. [وسائل الشیعه، ۵: ۲۲۴، ح ۱].

^۲ به طور کلی، شیعه و سنی در مورد زمان دقیق و شأن نزول این دو آیه، به ویژه ارتباط آن ها با واقعه غدیر خم، اتفاق نظر کامل ندارند. شیعیان کاملا معتقد به نزول هر دو آیه در غدیر و در ارتباط با ولایت امام علی (علیه السلام) هستند، در حالی که برخی اهل سنت در مورد آیه اکمال به نزول آن در روز عرفه اعتقاد دارند و در مورد آیه تبلیغ نیز دیدگاه های متفاوتی ارائه کرده اند، هرچند که برخی از علمای اهل سنت مثل فخر رازی نیز به نزول آن در غدیر اذعان دارند. اما علامه امینی در کتاب الغدیر با بررسی رجالی اسناد اهل سنت، معتبر بودن روایاتی که اهل سنت این آیات را مربوط به غدیر می دانند بر اساس موازین خود اهل سنت اثبات کرده است. از طریق استنتاج عقلی هم موضوع مهمی مثل جانشینی و پیمان امامت و ولایت با موضوع مهمی که از آیات فهمیده می شود، تطابق انکارناپذیری دارد. لذا می شود گفت اهل سنت هم در صورت رعایت اصل انصاف و صرفا با اتکا به روایات و اصول خود در این حوزه با شیعه هم نظر هستند.

آیه اول

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

«ای پیامبر! آنچه از طرف پروردگارت بر تو نازل شده است، کاملاً (به مردم) برسان! و اگر نکنی، رسالت او را انجام نداده‌ای! خداوند تو را از (خطرات احتمالی) مردم، نگاه می‌دارد؛ و خداوند، جمعیت کافران (لجوج) را هدایت نمی‌کند.»^۳

این آیه قبل از واقعه غدیر نازل شده است. این آیه سه پیام مهم را به پیغمبر اعلام می‌کند.

به پیغمبر می‌فرماید:

۱. این مأموریت مهم را به سرانجام برسان و کاری را که پیشاپیش زمینه اش را فراهم کرده بودی محکم و عملی کن.

۲. اگر این کار را نکنی رسالت خداوند را انجام نداده‌ای و بیست و سه سال تلاش تو بی ثمر خواهد ماند.

۳. از چیزی نترس. خدا تو را از شر مردمانی که مردمان بد خواه و حسود یا همان منافقین (افراد دورو که به نام مسلمان در داخل مسلمانان هستند ولی اعتقادی به دین ندارند و برای حفظ منافع خود وارد دین شده اند) حفظ خواهد کرد.

زمانی که به این آیه نظر می کنیم خدا به پیامبر دستور انجام ماموریت مهمی را می سپارد. خدا از پیامبر محکم کردن و تثبیت پیامی^۴ را می خواهد که پیامبر قبلا هم به مردم فرموده بود.^۵

پیام بخش دوم آیه اینست: به قدری این کار اهمیت دارد که اگر پیغمبر این کار را نکند، پیغمبر با آن همه زحمت و تلاش بیست و سه ساله و رنج و اندوه های فراوان، هجرت اجباری از دیار خود، جنگ ها مبارزات و رشادت و تحمل سختی ها، فقر و نداری و تحریم مسئولیت خود را ناقص و ناتمام گذاشته است.

سومین بخش آیه به این مسئله حساس و کلیدی اشاره می کند که ظاهر ا حیات و منافع برخی سودجویان با این کار به خطر می افتد. در این آیه پیامبر از طرف خدا تضمینی می گیرد. در این تضمین خدا وعده می دهد که همیشه از این میراث مراقبت خواهد کرد.

- چه میراث و پیام مهمی را بناست پیامبر به مردم تحویل دهد که خداوند به نگهداری آن وعده می دهد؟

آیه دوم

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا

امروز دین شما را برایتان کامل و نعمت خود را بر شما تمام گردانیدم و اسلام را برای شما [به عنوان] آیینی برگزیدم^۶

این آیه پس از واقعه غدیر خم و انجام کامل رسالت الهی توسط پیامبر نازل شده است. این چه امر مهمی بوده است که پیامبر پس از انجامش دین کامل گشت. پیامبری که آن همه تعلیمات را به همراه قرآنی سراسر از معارف

^۴ تبلیغ در زبان عربی از باب تفعیل به معنای به پایان رساندن و محکم کردن و عملی کردن در رساندن مطلبی است. یعنی در اینجا به قرینه، مخاطبان این پیام دریافتند موضوعی که پیامبر بارها گفته است را بناست عملی کند و در عمل از مردم بیعت بگیرد.

^۵ از جمله در یوم الدار، یا همان یوم الانذار یا حدیث عشیره. در آن، پیامبر از خویشاوندان خود می خواهد دعوت او را بپذیرند و اسلام بیاورند و در ضمن آن به خلافت و وصایت علی بن ابی طالب (ع) تصریح می کند. بنابر گزارش منابع تاریخی، حدیثی و تفسیری، این حدیث پس از آن صادر شد که در سال سوم بعثت، طبق آیه ۲۱۴ سوره شعراء مشهور به آیه انذار، پیامبر مامور شد تا اقوام نزدیک خویش را به اسلام دعوت کند.

پیامبر خدا (ص) در این روز فرمود: این (علی) برادر، وصی و جانشین من در میان شماست. سخن او را بشنوید و از او اطاعت کنید. امیر المومنین علی (ع) خود نیز در مواجهه با مخالفان، به این حدیث استناد کرده است.

^۶ سوره مائده آیه ۳

نورانی و فرمایش های هدایت آفرین آورده بود اما هنوز قبل انجام این ماموریت، دین کاملی را عرضه نکرده است. حالا دین کامل شده است نعمت تمام شده است و خداوند اکنون راضی از این است که مردم در آیین اسلام باشند. با دقت در هر دو آیه وقتی عمیق به فرمایش پیامبر که در روز غدیر ثبت شده است، نگاه می کنیم متوجه می شویم پیامبر سخنرانی مفصلی در روز غدیر انجام داده است. اما نکته کلیدی که پیغمبر بر آن تکیه می کند کدام نکته است؟

قبلا گفته شد که پیامبر پیشاپیش مطلبی را فرموده بود، اما امروز باید در غدیر آن مطلب را محکم کند. و از تک تک مردم بر آن بیعت بگیرد و آن کار را به صورت عملی انجام دهد. آن کار معرفی حضرت علی علیه السلام به عنوان ولی و امام زمان است. بحث، بحث امامت است. سخن در **بر منصب نشاندن و تحکیم مقام امام زمان** است. علی علیه السلام به عنوان امام آن زمان بعد از پیامبر، باید برای مردم معرفی شود. باید مردم امام زمانشان بشناسند. باید مردم با علی علیه السلام بیعت کنند و پیمان ببندند که این امامت در شجره ای که پیامبر معرفی کرده است تا قیامت برقرار خواهد بود. خداوند در آیه اول تضمین می دهد که اگر پیامبر این کار را انجام دهد تا روز آخرین، امامت را حفظ خواهد کرد.

بر اساس روایات تاریخی همه می دانیم پس از پیامبر عده ای به خانه علی علیه السلام هجوم آوردند تا کسانی را که در داخل خانه بودند را به بهانه اینکه با حاکمان بیعت نمی کنند بکشند. خدا با رشادتی که حضرت فاطمه سلام الله علیها انجام داد و خود را پیشمرگ امام زمانش کرد، امامت را نجات داد. پس از آن در رخداد های مختلف، ظالمان تلاش کردند تا همان کار را تکرار کنند. از جمله در واقعه کربلا و موفق به این کار نشدند. خدا امام سجاد را در پوشش یک بیماری مصلحتی که حضرت به آن مبتلا شده بود حفظ کرد.

یزید به خیال خود فکر می کرد که علی بن حسین همان علی اکبر است که به شهادت رسیده است. بعد از آن هم تا زمان ولادت حضرت مهدی علیه السلام حاکمان و سودجویان که منافعشان را با وجود امامان در خطر می دیدند، تلاش کردند امامان را از بین ببرند، اما خدا در کمال شگفتی و اعجاب بر اساس یک خبر و وعده غیبی که در این آیه به پیامبر داده است تا امام زمان ما، امامان را حفظ کرده است. حتی زمانی که حضرت صاحب الزمان علیه السلام به دنیا می آمد امام حسن عسکری پدر امام زمان می گوید که آنان فکر کردند که می توانند مرا بکشند و حجت خدا را ناتمام بگذارند اما خداوند قدرتش را نشان داد.^۷ همه می دانیم که خداوند با معجزه ای همانند معجزه تولد حضرت موسی علائم بارداری مادر امام زمان را پنهان کرد و امام زمان حضرت حجت ابن

^۷ امام حسن عسکری (ع) هنگام تولد حضرت مهدی علیه السلام فرمود: «زَعَمَتِ الظُّلْمَةُ أَنَّهُمْ يَقْتُلُونَنِي لِيَقْطَعُوا هَذَا النَّسْلَ كَيْفَ رَأَوْ قَدْرَةَ الْقَادِرِ» (ظالمان پنداشتند که مرا می کشند تا نسل مرا منقطع کنند، اما آنان قدرت خداوند قادر را چگونه دیده اند!)

الحسن العسکری در سال دویست و پنجاه و پنج هجری قمری به دنیا آمد و پس از شهادت امام حسن عسکری تا به اکنون، امام است.

بخش سوم (غدیر در عصر ما):

اکنون تکلیف ما در اطاعت از پیامبر چیست؟

پیامبر دستان علی را در آن زمان بلند کرد و او را به عنوان امام معرفی کرد، اما اکنون گویی دست امام زمان ما حضرت مهدی در دست پیامبر بالاست. در عصر ما و زمانه حیات ما، حضرت حجت بن الحسن العسکری امام و جانشین پیامبر است. ما باید با او بیعت کنیم. اگر می خواهیم غدیری باشیم، اگر می خواهیم به فرمایش پیامبر عمل کنیم، باید امروز:

۱. امام زمانمان را بشناسیم.

۲. امامت او را قبول کنیم و او را به عنوان امام به همه بشناسانیم.

همچنان که پیامبر این کار را کرد، اگر این کار را بکنیم دین ما هم کامل شده و نعمت بر ما تمام شده است. شیخ صدوق^۸ کتابی را به همین عنوان **کمال الدین و تمام النعمه** در زمان غیبت به دستور خود امام زمان نوشت. در مقدمه کتاب، شیخ صدوق می نویسد که:

«بر من واجب شد که این کتاب را تألیف کنم برای دفاع از حق، و برای ردّ بر کسانی که به غیبت امام زمان (عجل الله فرجه) ایراد می گیرند و آن را انکار می کنند... تا دین با اثبات امامت و غیبت امام دوازدهم به کمال برسد، و نعمت الهی با شناخت حجت خدا در همه زمان ها، تمام گردد.»

^۸ محمد بن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی (۳۸۱-۳۰۵ق) معروف به شیخ صدوق از عالمان شیعه در قرن چهارم هجری قمری است. وی از مشهورترین محدثان و فقیهان مکتب کلامی و حدیث محور قم به شمار می آید. حدود ۳۰۰ اثر علمی به او نسبت داده شده است. یکی از مهمترین آثار وی، کتاب من لایحضره الفقیه از کتب اربعه شیعه است. از دیگر آثار شیخ صدوق، معانی الاخبار، عیون اخبار الرضا، الخصال، علل الشرایع و صفات الشیعه است.

^۹ کمال الدین و تمام النعمه یا اکمال الدین و اتمام النعمه، کتابی به زبان عربی تألیف شیخ صدوق. وی این کتاب را به ارشاد خود امام زمان علیه السلام تألیف کرده است. در این کتاب به موضوع غیبت و ظهور امام زمان (عج) می پردازد. شیخ صدوق، نمونه های فراوانی از غیبت پیامبران الهی را آورده و به بررسی کامل امامت حضرت مهدی (ع)، تولد، روایات پیامبر و ائمه (ع) درباره ظهور آن حضرت، کسانی که به خدمت آن حضرت رسیده اند و شرایط دوران ظهور ایشان پرداخته است.

از این فرمایش او می‌توان دریافت که کامل شدن دین و اتمام نعمت که در آیه فوق اشاره شد وابسته به شناختن و قبول امامت امام هر زمان است و کسی که امام زمانش را شناخت و امامت او را قبول کرد به پیام غدیر لبیک گفته، پیغام پیغمبر را پذیرفته و غدیری است.

چه کار کنیم غدیری باشیم

ما امروز می‌خواهیم غدیری باشیم و با مهدی صاحب الزمان تجدید بیعت کنیم. ساده‌ترین کارهایی که می‌توانیم در قبال آن امام بکنیم:

- به امام زمان بگوییم:
تو امام من هستی. من با تو پیمان ولایت می‌بندم. دستم را به سمت تو می‌گشایم
و در کارهایم از تو ارشاد و هدایت و کمک می‌خواهم. در صورتی که تو از من کمکی
بخوای به تو کمک خواهم کرد. در این زمان غیبت تو را از یاد نخواهم برد.
- او را که مظلوم و از یادها رفته است به یادها بیندازیم.
- حداقل خودمان در هر شبانه روز یک بار به یاد او باشیم ولو حتی یک سلام ساده در هر صبحگاهان. هر صبح بگوییم: السلام علیک یا صاحب الزمان.^{۱۰}

^{۱۰} از جمله توصیه‌ها خواندن دعای عهد با حال و توجه در هر صبح است.

- با بیان خوب و برخورد شایسته آبرودار امام زمان باشیم. با اعمال نیک و اعمال خوبمان باعث شویم که مردم امام زمان را به خوبی بشناسند نه اینکه مایه آبروریزی و شرمندگی و شرمساری او باشیم. آماده این باشیم که هر جا که نیاز به دفاع از حریم امامت او باشد با روشی پسندیده اگر کاری از دستمان برمی آید انجام دهیم.
- بر ظهور او دعا کنیم چون از بالاترین حاجتهای او از خدا این است که ظهور کند و بین مردمان عدل و داد برقرار کند. پس در اینجا از خدا می خواهیم

اللهم عجل لولیک الفرّج

خدایا فرج اماممان را برسان